

Ruben Willaert
restauratie & archeologie
decoratie

GEEFT HET VERLEDEN EEN TOEKOMST

Meensesteenweg (Roeselare, West-Vlaanderen)

Projectcode: 2022H37
Augustus 2022

ARCHEOLOGIENOTA
BUREAUONDERZOEK (FASE 0)
DEEL 1: RESULTATEN VAN HET BUREAUONDERZOEK

Colofon

Ruben Willaert NV
Ten Briele 14 bus 15
8200 Sint-Michiels-Brugge

Auteur: A. Schoups

Het eventuele nummer van het wettelijk depot of het buitenlandse equivalent hiervan: /
De naam en het erkenningsnummer van de erkende archeoloog:
Ruben Willaert, OE/ERK/Archeoloog/2015/00069

© Ruben Willaert NV, Sint-Michiels-Brugge, 2022

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ruben Willaert NV.

Ruben Willaert NV aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

INHOUDSTAFEL

1	Resultaten van het bureauonderzoek.....	7
1.1	Administratieve gegevens.....	7
1.2	Onderzoeksopdracht	9
1.2.1	Doelstelling	9
1.2.2	Onderzoeksvragen	9
1.2.3	Juridische context	9
1.2.4	Randvoorwaarden.....	9
1.2.5	Archeologische voorkennis van het terrein	10
1.3	Werkwijze en strategie	11
1.3.1	Methode.....	11
1.3.2	Fysisch geografische situatie.....	11
1.3.3	Historische context en bekende archeologie vindplaatsen	11
1.3.4	Archeologische indicatoren.....	12
1.3.5	Verstoringshistoriek	12
1.4	Assessmentrapport	13
1.4.1	Introductie tot het projectgebied	14
1.4.1.1	Ruimtelijke situering	14
1.4.1.2	Geplande werken	15
1.4.2	Fysisch geografische en geologische situatie.....	18
1.4.2.1	Landschappelijke situering	18
1.4.2.2	Tertiaire lithostratigrafie	21
1.4.2.3	Quartaire lithostratigrafie	22
1.4.2.4	Bodemvormingsprocessen.....	23
1.4.3	Historische en archeologische voorkennis	24
1.4.3.1	Overzicht van de gekende archeologische waarden	24
1.4.3.2	Historische context en bekende archeologische vindplaatsen	26
1.4.3.3	Archeologische indicatoren en cartografische bronnen.....	27
1.4.3.4	Huidige gebruik en verstoringen	31
1.5	Synthese	34
2	Bibliografie	36

FIGURENLIJST

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart (Bron: Geopunt).	8
Figuur 2: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van België (Bron: Geopunt).	8
Figuur 3: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2020 (Bron: Geopunt).	14
Figuur 4: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2020 (Bron: Geopunt).	15
Figuur 5: Fasering geplande werken weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, meest recent (bron: Geopunt).	17
Figuur 6: Projectgebied weergegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt).	18
Figuur 7: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).	19
Figuur 8: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).	19
Figuur 9: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).	20
Figuur 10: Profiel noord-zuid (Bron: Geopunt).	20
Figuur 11: Profiel west-oost (Bron: Geopunt).	20
Figuur 12: Projectgebied weergegeven op de Tertiair Geologische Kaart (Bron: Geopunt)... ..	21
Figuur 13: Projectgebied weergegeven op de Quartair Geologische Kaart (Bron: Geopunt).	22
Figuur 14: Projectgebied weergegeven op de Bodemkaart (Bron: Geopunt).	23
Figuur 15: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de CAI-polygonen binnen een straal van 2 km van het projectgebied (Bron: Geopunt).	24
Figuur 16: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt).	27
Figuur 17: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt).	28
Figuur 18: Projectgebied weergegeven op de Atlas der Buurtwegen, ca. 1840 (Bron: Geopunt).	28
Figuur 19: Projectgebied weergegeven op de Vandermaelenkaart, 1846-1854 (Bron: Geopunt).	29
Figuur 20: Projectgebied weergegeven op de Poppkaart, 1842-1879 (Bron: Geopunt).	29
Figuur 21: Projectgebied weergegeven op de loopgravenkaart uit 1917 (Bron: Memory Maps 20-28NE-9A-051217).	30

Figuur 22: Projectgebied weergegeven op de loopgravenkaart uit 1918 (Bron: Memory Maps 10-28NE2-3B-100418-Moorslede).	30
Figuur 23: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1971 (Bron: Geopunt).	31
Figuur 24: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1979-1990 (Bron: Geopunt).	31
Figuur 25: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2000-2003 (Bron: Geopunt).	32
Figuur 26: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2008-2011 (Bron: Geopunt).	32
Figuur 27: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2020 (Bron: Geopunt).	33

TABELLENLIJST

Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.....	7
---	---

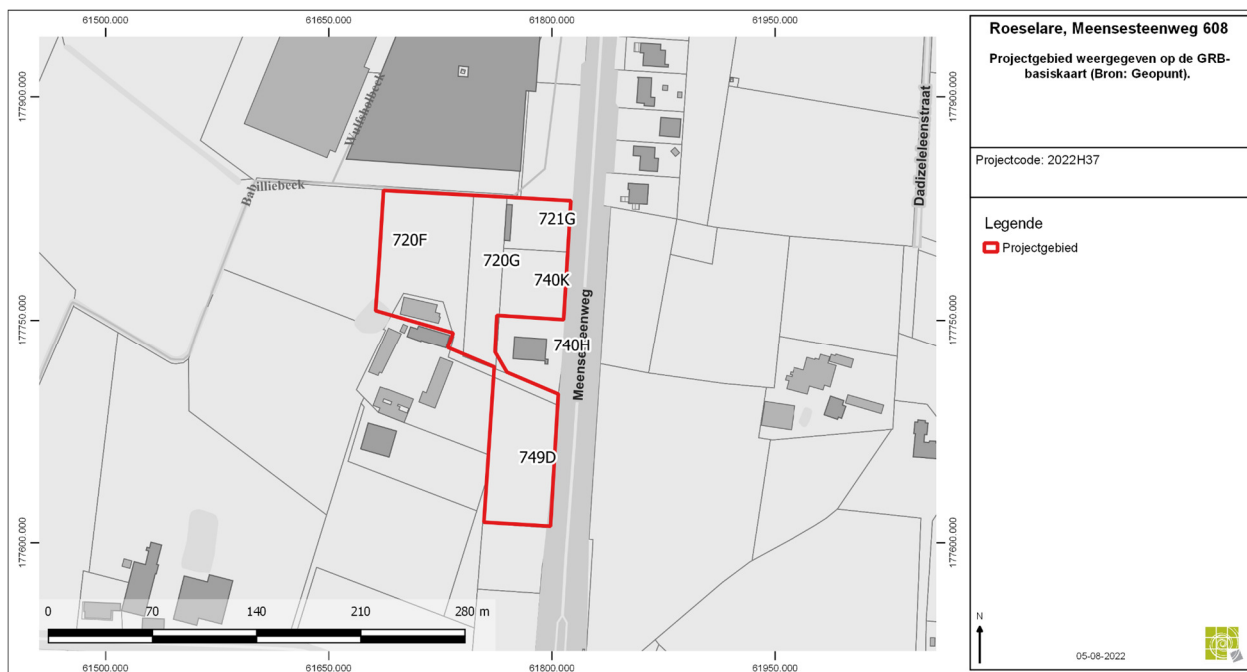
1 Resultaten van het bureauonderzoek

1.1 Administratieve gegevens

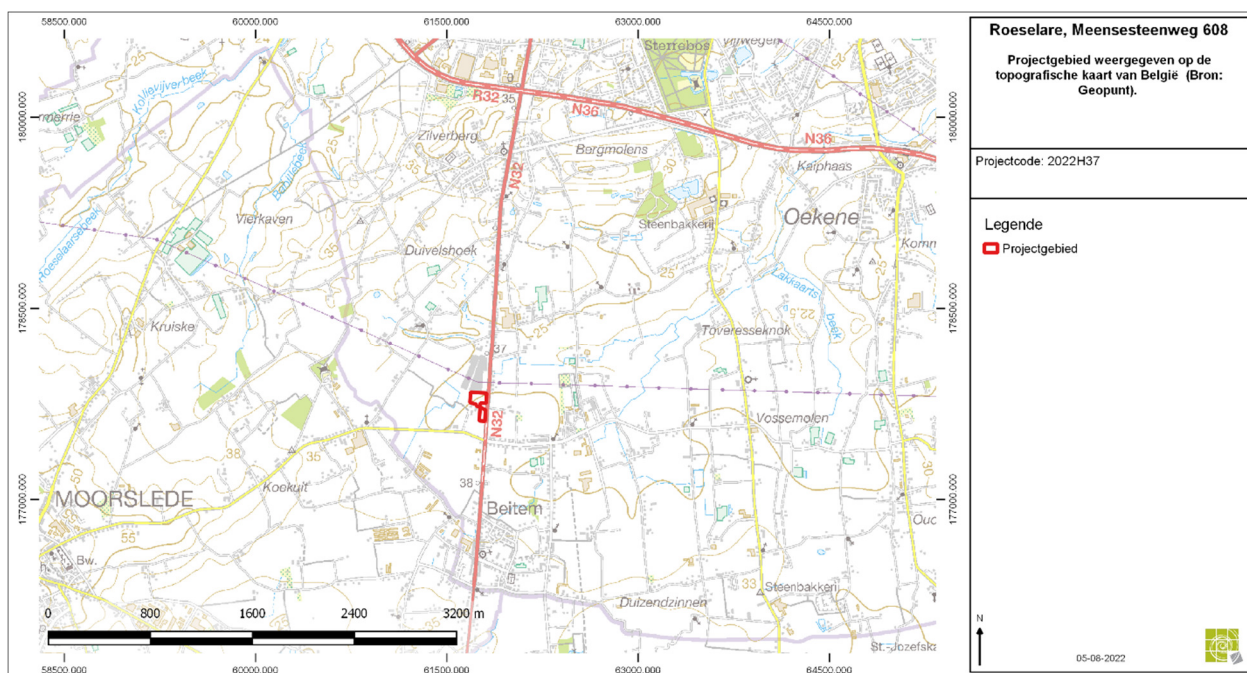
Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.

a) De locatie van het vooronderzoek met vermelding van:	Provincie	West-Vlaanderen
	Gemeente	Roeselare
	Deelgemeente	Rumbeke
	Postcode	8800
	Adres	Meensesteenweg 608
	Toponiem	Meensesteenweg
	Bounding box (Lambertcoördinaten)	$X_{\min} = 61455.391$ $Y_{\min} = 177527.069$ $X_{\max} = 62058.391$ $Y_{\max} = 177940.218$
b) Het kadasterperceel met vermelding van gemeente, afdeling, sectie, perceelsnummer of -nummers en kaartje	Gemeente Roeselare, Afdeling 7/Rumbeke afdeling 1, Sectie D, nummers 720F, 720G, 721G, 740K, 740H en 749D. Figuur 1	
c) Een topografische kaart van het onderzochte gebied waarvan de schaal afgestemd is op de grootte van het projectgebied	Figuur 2	
d) Alle betrokken actoren en specialisten	A. Schoups (erkend archeoloog)	
e) Personen buiten het project die geraadpleegd of betrokken werden voor algemene wetenschappelijke advisering	/	

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart (Bron: Geopunt).

Figuur 2: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van België (Bron: Geopunt).

1.2 Onderzoeksopdracht

1.2.1 Doelstelling

Het archeologisch vooronderzoek betracht altijd eerst door raadpleging van gekende en ontsloten informatiebronnen tijdens een bureauonderzoek eventueel aanwezig archeologisch erfgoed binnen het onderzoeksgebied te inventariseren, waarderen en veiligstellen.

1.2.2 Onderzoeksvragen

Voor het bureauonderzoek zijn volgende onderzoeksvragen te formuleren:

- Hoe is de aardkundige opbouw van het onderzoeksgebied?
- Welke processen van bodemvorming zijn bekend?
- Welke geomorfologische processen zijn bekend?
- Welke aardkundige eenheden zijn archeologisch relevant en wat is hun diepteligging?
- Zijn er archeologische resten bekend binnen de grenzen van het plangebied?
- Welke is de aard en ouderdom van bekende archeologische resten?
- Welke is de conserveringsgraad en gaafheid van de bekende archeologische resten?
- Wat is de invloed van de toekomstige inrichting op eventueel aanwezige archeologische resten?

1.2.3 Juridische context

Het onderzoeksterrein situeert zich volgens het gewestplan in een zone bestemd als agrarisch gebied. Het onderzoeksterrein situeert zich noch binnen een vastgestelde archeologische zone, noch binnen een archeologische site, noch binnen een zone waar geen archeologie te verwachten valt. Deze archeologienota wordt opgemaakt naar aanleiding van een geplande stedenbouwkundige vergunningsaanvraag waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 5000 m² of meer beslaat en de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft 3000 m² of meer bedraagt.

De oppervlakte van het plangebied in kwestie bedraagt 15 676 m², vandaar is men verplicht een bekrachtigde archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag.

1.2.4 Randvoorwaarden

Voor het bureauonderzoek worden enkel toegankelijke en beschikbare bronnen gebruikt.

Een archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem is momenteel onmogelijk of juridisch, economisch of maatschappelijk onwenselijk voorafgaand aan het aanvragen van de stedenbouwkundige vergunning. Het plangebied is op heden bebouwd. Deze bebouwing dient eerst verwijderd te worden conform de sloopvoorwaarden opgenomen in het Programma van Maatregelen.

Daarom wordt geopteerd voor de uitzonderingsprocedure waarbij een nota wordt aangeleverd op basis van een bureauonderzoek. In dit bureauonderzoek wordt nagegaan of er op het projectgebied een uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem noodzakelijk is en of (gedeeltelijke) vrijgave mogelijk is.

Aangezien de werken in twee fases uitgevoerd zullen worden, dient ook eventueel vervolgonderzoek gefaseerd te worden. Deze fasering zal verder toegelicht worden in het programma van maatregelen.

1.2.5 Archeologische voorkennis van het terrein

Binnen de grenzen van projectgebied Roeselare, Meensesteenweg werd in het verleden geen archeologisch onderzoek uitgevoerd.

In de omgeving zijn wel enkele archeologische vindplaatsen gekend (cfr. infra).

1.3 Werkwijze en strategie

1.3.1 Methode

In de praktijk resulteert het bureauonderzoek in een inschatting van het archeologisch potentieel van een onderzoeksgebied. Het archeologisch potentieel drukt een verwachting uit ten aanzien van voorkomen, aard, gaafheid en conservering van de archeologische resten in de ondergrond van de planlocatie. Het archeologisch potentieel is gebaseerd op vier variabelen: fysisch-geografische situatie, bekende archeologische vindplaatsen, archeologische indicatoren en de verstoringshistoriek.

Pas na de vaststelling van het archeologisch potentieel kunnen onderbouwde inschattingen worden gemaakt over de planeffecten op eventueel archeologisch erfgoed.

1.3.2 Fysisch geografische situatie

Geologische, geomorfologische en bodemkundige data informeren over de genese van het landschap in het plangebied, de bodemopbouw en de ligging en de stratigrafische positie van sedimenten waarin archeologische fenomenen kunnen voorkomen. Een aantal (prehistorische) vindplaatstypen kunnen bovendien uitgesproken gekoppeld worden aan specifiek aanwijsbare landschapsvormen.

De aardkundige data laten ook toe om een verwachting te formuleren ten aanzien van de verschijningsvorm, d.i. de conserveringsgraad en gaafheid van het archeologische erfgoed.

Volgende informatiebronnen werden geconsulteerd t.b.v. een eerste aardkundige analyse:

- Tertiair en Quartair geologische kaart van Vlaanderen
- Toelichting bij de Quartair geologische kaart van Vlaanderen
- Bodemkaart van Vlaanderen
- Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen
- Hydrografische kaart van Vlaanderen

1.3.3 Historische context en bekende archeologie vindplaatsen

Beschikbare historische en toponymische kennis over woonplaatsen (buurtschap, gehucht, dorp, stad) in en nabij het onderzoeksgebied kan een zinvol kader bieden om de betekenis van bekende archeologische vindplaatsen te evalueren.

Om een overzicht te krijgen van de bekende archeologische vindplaatsen binnen het onderzoeksgebied werd de Centrale Archeologische Inventaris van Agentschap Onroerend Erfgoed geraadpleegd en is lokaal geïnformeerd naar recent onderzoek. De recente onderzoeken die voortvloeiden uit archeologienota's zijn geraadpleegd via loket.onroerend.erfgoed.be.

1.3.4 Archeologische indicatoren

Archeologische indicatoren omvatten diverse datacategorieën zoals resultaten van non-intrusieve archeologische prospectietechnieken (bijvoorbeeld vondstmeldingen van metaaldetectie), toevallige vondsten bij niet-archeologische graafwerken, maar vooral ook historisch-cartografische bronnen, iconografische data en fotocollecties. Ze vormen fysiek aanwijsbare fenomenen die een aanwijzing kunnen zijn voor de aanwezigheid, ter plaatse of in de nabijheid, van archeologische sites.

Archeologische indicatoren zijn gezocht in de Centrale Archeologische Inventaris van het Agentschap Onroerend Erfgoed en in ontsloten cartografische bronnen die zowel via Geopunt als via het Nationaal Geografisch Instituut (Cartesius) ter beschikking worden gesteld. Bijkomende cartografische bronnen zijn waar relevant bekomen via verder archiefonderzoek.

1.3.5 Verstoringshistoriek

De verstoringsgraad van het onderzoeksgebied bepaalt in belangrijke mate de te verwachten gaafheid en bewaringsgraad van eventueel aanwezig archeologische bodemarchief. Om een correcte inschatting van de verstoring van de bodem te kunnen maken kunnen allerhande bronnen van pas komen. Zo kan mondelinge informatie van vroegere gebruikers of bewoners, beschikbare plannen van (verdwenen) constructies, verslagen van bodemonderzoeken en saneringen of informatie over delfstoffenwinning relevante informatie bieden.

Aanvullende informatie over recent historisch landgebruik is afkomstig van geraadpleegde luchtopnames vanaf 1971, ter beschikking gesteld via Geopunt.

1.4 Assessmentrapport

Het assessmentrapport omvat alle relevante gegevens die over het projectgebied verzameld kunnen worden uit toegankelijke literatuur en kaartmateriaal, die bijdragen tot het gefundeerd inschatten van het archeologisch potentieel van het plangebied. Om dit laatste te bereiken worden de verzamelde gegevens met elkaar vergeleken, geconfronteerd en samengelegd. Dit rapport heeft als doel het plangebied binnen zijn archeologisch en landschappelijk kader te plaatsen, rekening houdend met de geplande bodemingrepen. De studie maakt gebruik van verschillende datasets, waarbij het uitgangspunt steeds het ontwerpplan van de toekomstige bodemingrepen is. Dit ontwerpplan wordt telkens geprojecteerd op de geologische, bodemkundige en historische kaarten. Alle kaartmateriaal werd vervaardigd met behulp van QGIS, een geografisch informatiesysteem.

Op basis van deze assessment van het projectgebied kan een gegronde argumentatie opgesteld worden over de noodzaak en het nut van al dan niet verder te nemen archeologische maatregelen, die uiteengezet worden in deel 2: het programma van maatregelen.

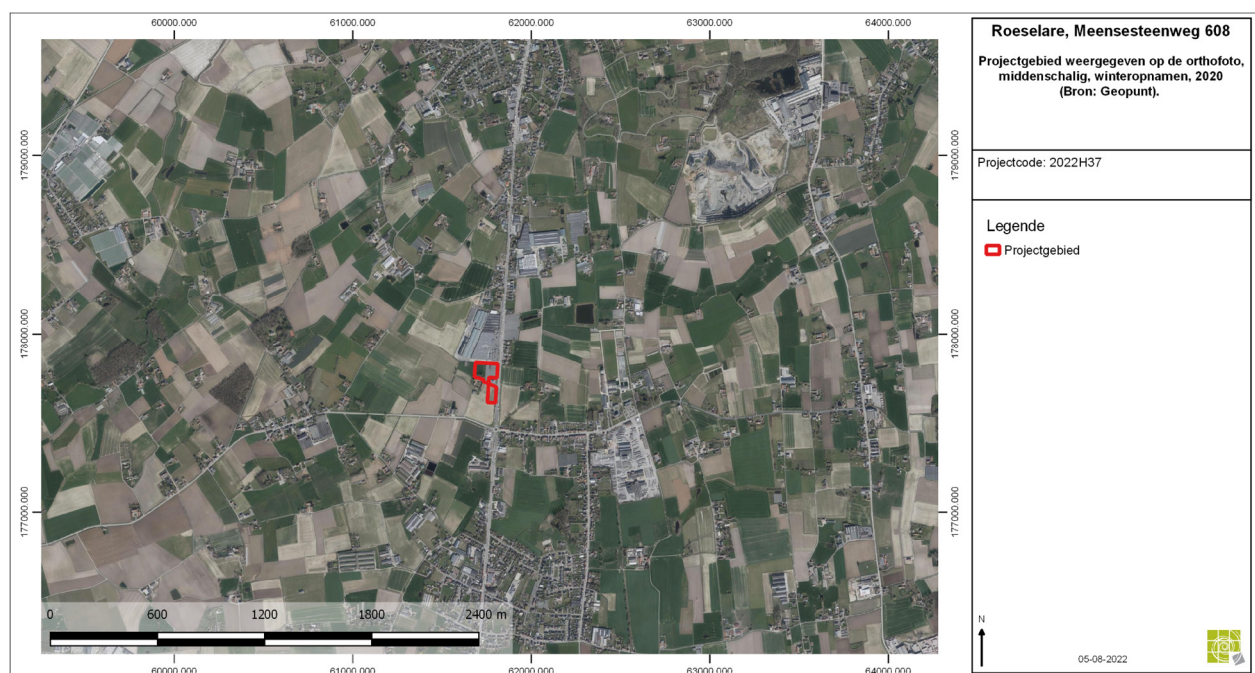
1.4.1 Introductie tot het projectgebied

1.4.1.1 Ruimtelijke situering

Het plangebied is in Rumbeke gelegen, een deelgemeente van Roeselare, in de provincie West-Vlaanderen. Rumbeke is een verstedelijkt woondorp dat zich ten zuiden van de stad Roeselare situeert. De gemeente Roeselare grenst in het noorden aan Lichterveld, in het oosten aan Ardooie en Izegem, in het zuiden aan Ledegem, en in het westen aan Moorslede en Hooglede.

Het plangebied is aan de Meensesteenweg gelegen, ten zuiden van huisnummer 608, tussen de gehuchten Zilverberg en Beitem. Het situeert zich op ongeveer 1km ten noorden van de parochiekerk van Beitem en op ongeveer 1,8km ten zuiden van de parochiekerk van Zilverberg.

Net ten noorden van het projectgebied stroomt de Babillebeek. Verder stromen ten noorden van het gebied ook nog de Wulfsholbeek en de Aapbeek.

Figuur 3: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2020 (Bron: Geopunt).

1.4.1.2 Geplande werken

1.4.1.2.1 Bestaande toestand

Het plangebied heeft een oppervlakte van 15676m² en is grotendeels in gebruik als akker- en/of weiland (8860,59m²). Het noordoostelijk deel van het gebied is echter reeds verhard (5949m²), met in het noorden van de verharde zone een gebouw (frituur – circa 106m²). Verder is er ook een stal (270,41m²) gelegen in het zuidwesten van het gebied. Deze stal behoort tot een wederopbouwhoeve uit 1920¹. De bestaande structuren zullen gesloopt worden in functie van de geplande werken. In welke mate de bodem reeds aangetast werd ter hoogte van de bestaande structuren is niet gekend.

Figuur 4: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, 2020 (Bron: Geopunt).

1.4.1.2.2 Ontworpen toestand

Het doel van de van de geplande werken is om een nieuwe handelspand te bouwen met magazijn, laadkaai en parkeerruimte.

De plannen worden in bijlage toegevoegd (bijlage 1).

Gebouwen

Het nieuwe handelspand, inclusief magazijn, krijgt een oppervlakte van 2504m². Het gebouw zal op palen gefundeerd worden, waarvan de diepte nog bepaald dient te worden door een ingenieursstudie. De vloerplaat krijgt een diepte van ongeveer 60cm.

Aan de nieuwe handelsruimte wordt een laadkaai voorzien (187m²). Ter hoogte van deze laadkaai zal de bodem tot 1,5m –mv uitgeteerd worden.

¹ <https://inventaris.onroerendergoed.be/erfgoedobjecten/23321>, geraadpleegd op 05-08-2022.

Op het terrein zal ook een nieuwe hoogspanningscabine aangelegd worden. Deze komt te liggen in de groenzone, ten noorden van het benzinestation, en krijgt een oppervlakte van 8,1m²

Parking en groenaanleg

Op een groot deel van het terrein worden nieuwe parkeerplaatsen voorzien. Het gaat 307 plaatsen in het totaal. Twee van de drie parkings komen in de zones te liggen die momenteel in gebruik zijn als akker- en/of grasland. De derde parking komt echter ter hoogte van de bestaande verharde zone te liggen. De bestaande verharding zal eerst opgebroken worden, waarna de nieuwe parking aangelegd wordt met meer ruimte voor groenzones.

De nieuwe parkeerplaatsen worden opgebouwd met grasdallen op een waterdoorlatende fundering. De totale dikte van deze verharding zal 50cm bedragen. De wegnis tussen de parkeerplaatsen wordt in asfalt op een fundering voorzien. Dit type verharding zal eveneens 50cm dik worden. Langs het nieuwe handelspand worden wandelpaden voorzien in waterdoorlatende betonklinkers en fundering. Ook deze verharding zal 50cm dik worden.

In functie van de werken wordt het terrein plaatselijk genivelleerd. Dit kan gepaard gaan met een lichte ophoging of afgraving van het terrein, afhankelijk van de locatie. Zo zal een zone in het westen van het projectgebied, ten noorden van de te slopen stalling, tot ongeveer 75cm afgegraven worden. Nabij de bestaande vijver zal eveneens een afgraving gebeuren.

Verder worden de groenzones tussen rijen parkeerplaatsen tot ongeveer 40cm diep uitgegraven om het regenwater beter op te kunnen vangen en te laten infiltreren.

Riolering

De nieuwe riolering komt voornamelijk rond het nieuwe handelspand te liggen. Er worden verschillende rioleringsputten en bufferbekkens voorzien (zie plan – bijlage 1). De diepte zal variëren en is onder andere afhankelijk van de diepte van de bestaande aansluitingspunten.

Overig

In functie van de werken dienen de bestaande stallingen, ten noorden van de hoeve, gesloopt te worden. Verder zal ook een rij populieren gekapt worden die op de kadastrale grens tussen de hoeve en de geplande parking staat.

De geplande werken worden in twee fases uitgevoerd, omdat een deel van de bestaande parking behouden zal blijven tijdens de eerste fase van de werken. Fase 1 heeft een oppervlakte van ongeveer 11952m² en fase 2 heeft een oppervlakte van ongeveer 3724m².

Figuur 5: Fasering geplande werken weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, meest recent (bron: Geopunt).

1.4.2 Fysisch geografische en geologische situatie

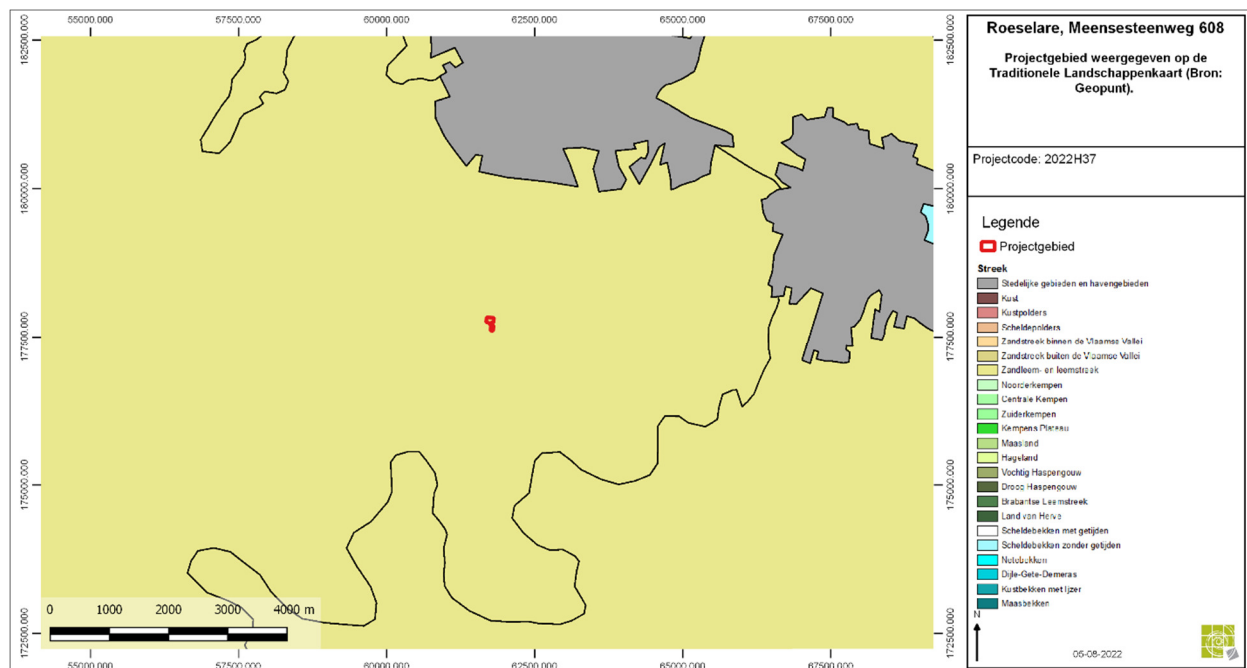
1.4.2.1 Landschappelijke situering

Het plangebied maakt deel uit van de zandleem- en leemstreek.

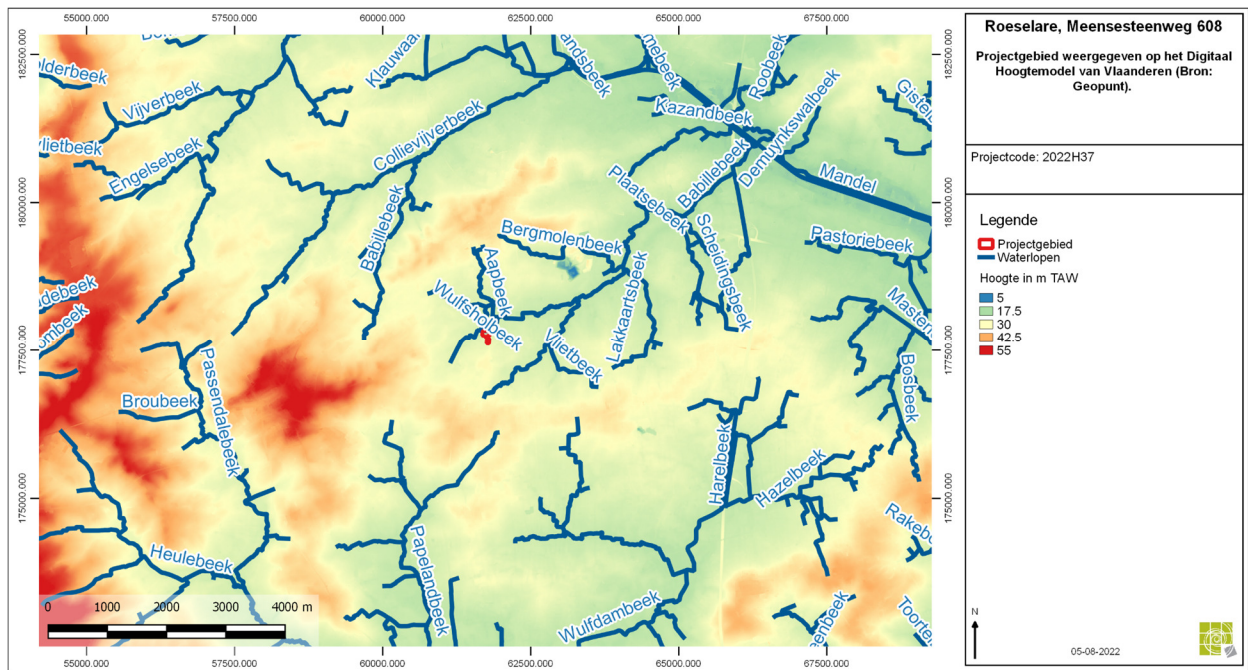
Rumbeke is in een golvend landschap gelegen en wordt doorsneden door verschillende waterlopen, waarvan de Mandel, de Babillebeek en de Regenbeek de belangrijkste zijn. Het plangebied situeert zich in de riviervallei van de Babillebeek, op de overgang naar de hoger gelegen gebieden van de Midden-West-Vlaamse heuvelrug.

De stroom van de Babillebeek lijkt het verleden aangepast en deels rechtgetrokken te zijn geweest. Op de historische kaart Ferraris is bijvoorbeeld zichtbaar dat de beek iets noordelijker gelegen was. Ook op de loopgravenkaarten uit 1917 en 1918 kent de beek nog een ander verloop.

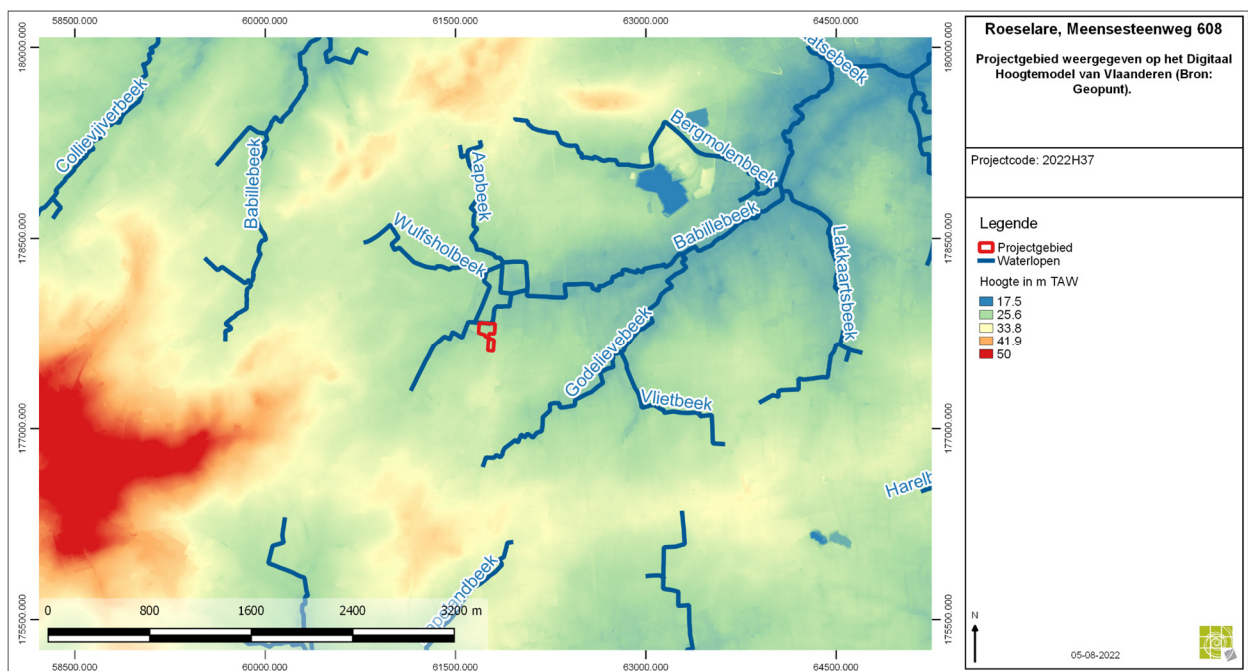
Binnen het plangebied daalt het terrein van ongeveer 27,5m TAW in het zuiden naar ongeveer 24,5m TAW in het noorden. Het west-oost profiel toont dat de westzijde van het gebied eerder vlak is, terwijl het terrein centraal in het gebied plots ongeveer 60cm daalt, om vervolgens terug te stijgen. Het is onduidelijk of dit verloop een gevolg is van een nivellering van het terrein of dat het om een natuurlijk verloop gaat.

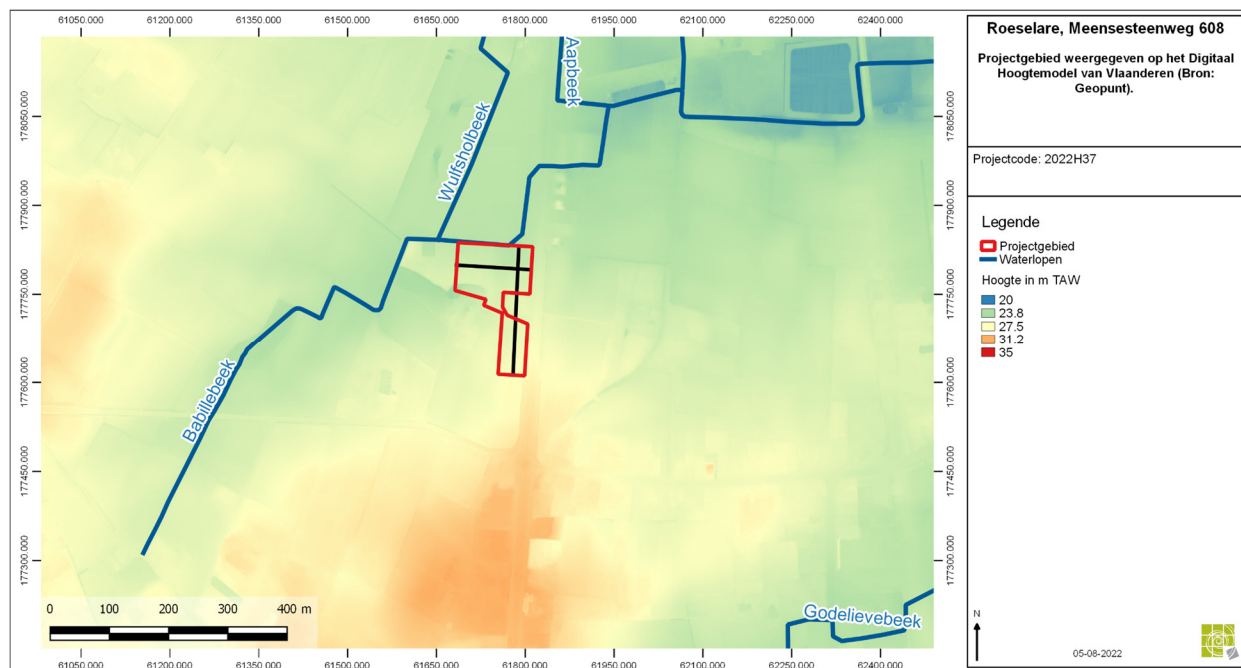
Figuur 6: Projectgebied weergegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt).

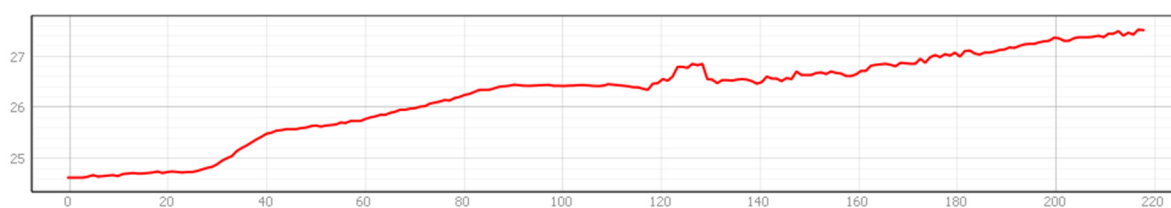
Figuur 7: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).

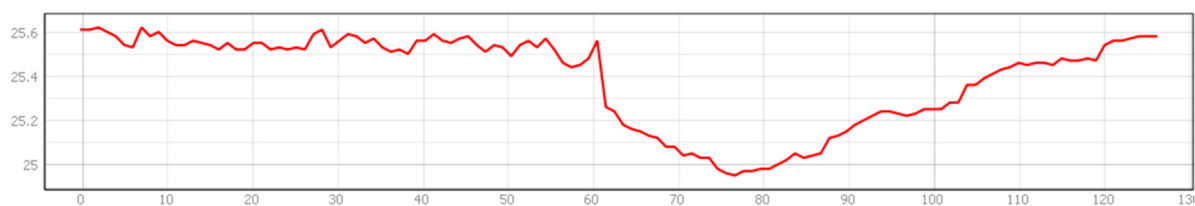
Figuur 8: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).

Figuur 9: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).

Figuur 10: Profiel noord-zuid (Bron: Geopunt).

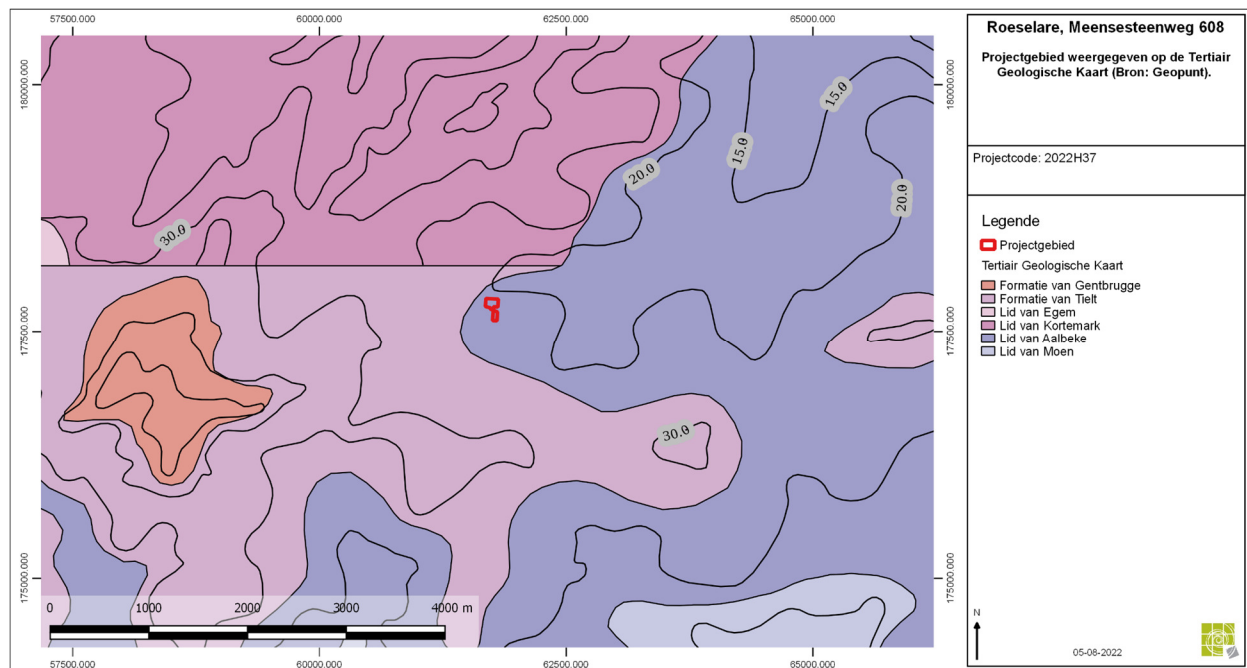

Figuur 11: Profiel west-oost (Bron: Geopunt).

1.4.2.2 Tertiaire lithostratigrafie

In de omgeving van het plangebied komt het Lid van Aalbeke voor. De lid maakt deel uit van de Formatie van Kortrijk. Deze formatie bestaat hoofdzakelijk uit mariene kleiige sedimenten, die weinig macrofossielen bevatten en is de eerste afgezette formatie van het Vroeg-Eoceen (54,8 Ma – 49,0 Ma). Over het algemeen worden de afzettingen siltiger of zandiger (ondieper afzettingsmilieu) naar het zuidoosten toe en homogeen kleiiger naar het noorden en noordoosten toe (dieper afzettingsmilieu).

Het Lid van Aalbeke bestaat uit een fijnsiltige homogene klei, afgezet in een rustig open-shelf milieu. Het manifesteert zich vaak als een grijze plastische klei die soms fossielen, zandsteenconcreties en laagjes grijs zand bevat. Deze klei wordt uitgebaat voor vervaardiging van bakstenen, dakpannen en siertegels.

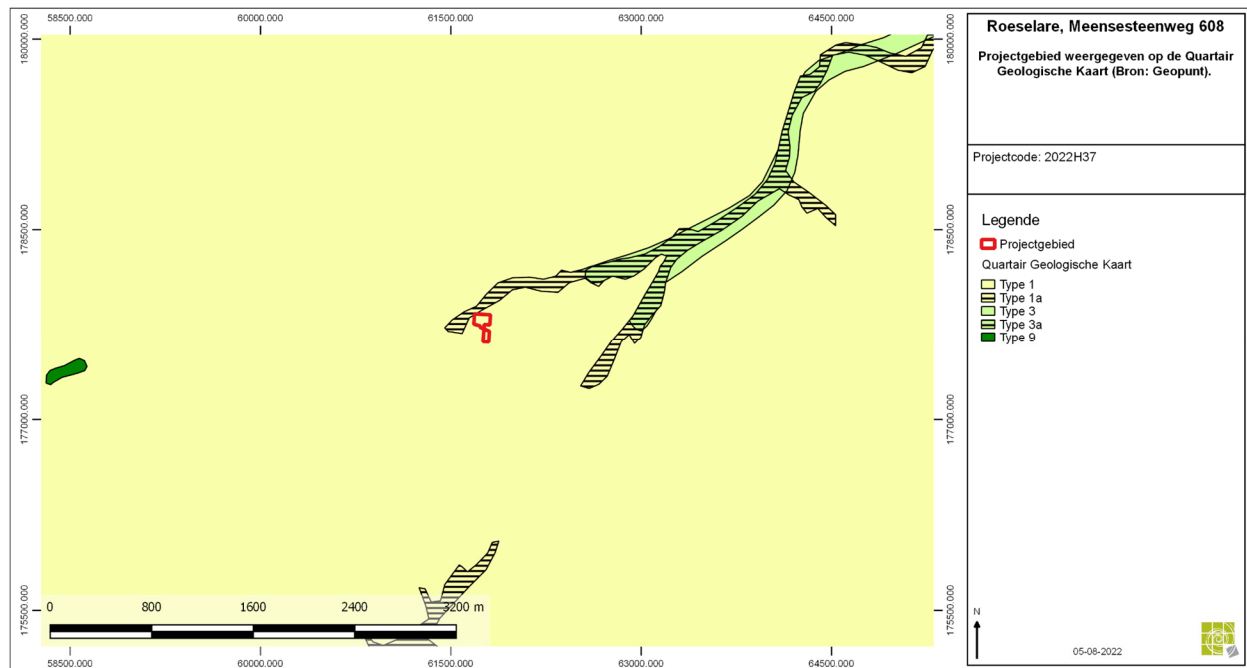

Figuur 12: Projectgebied weergegeven op de Tertiair Geologische Kaart (Bron: Geopunt).

1.4.2.3 Quartaire lithostratigrafie

Ter hoogte van het plangebied werden de Tertiaire afzettingen bedekt door eolische afzettingen uit het Weichseliaan en mogelijk het Vroeg-Holoceen. Mogelijk kunnen ook hellingsafzettingen van het Quartair voorkomen.

Net ten noordwesten van het plangebied zouden ook fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan en het Holoceen voorkomen.

Figuur 13: Projectgebied weergegeven op de Quartair Geologische Kaart (Bron: Geopunt).

1.4.3 Historische en archeologische voorkennis

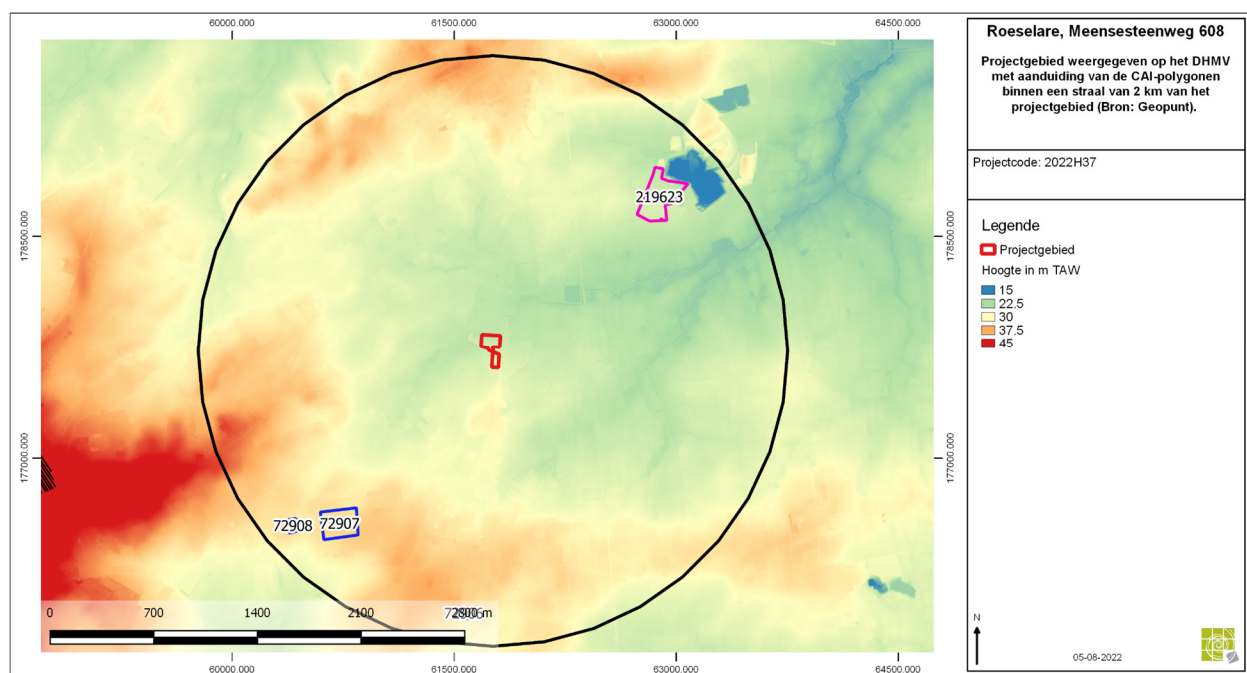
1.4.3.1 Overzicht van de gekende archeologische waarden

Binnen een straal van 2km rondom het plangebied zijn amper vier archeologische waarnemingen bekend. Het gaat om één vindplaats en drie indicatoren. De indicatoren handelen alle drie over sites met walgracht uit de Late Middeleeuwen.

De vindplaats situeert zich aan de Dadizeleleestraat. Op deze locatie werd een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd tijdens hetwelk verschillende houtskoolmeilers gevonden werden. Door een gebrek aan vondstmateriaal konden deze niet gedateerd worden.

In de ruimere omgeving rondom het plangebied zijn echter meerdere vindplaatsen gekend dankzij het werk van de Vereniging voor Oudheidkundig Bodemonderzoek in West-Vlaanderen. De waarnemingen handelen voornamelijk over werfcontroles en veldprospecties tijdens dewelke artefacten aangetroffen werden uit het paleolithicum, mesolithicum en neolithicum. Tijdens een werfcontrole werd aardewerk uit de Romeinse Tijd aangetroffen.

Overzicht CAI-polygonen

Figuur 15: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de CAI-polygonen binnen een straal van 2 km van het projectgebied (Bron: Geopunt).

I. Archeologische vindplaatsen

219623	Mechanische prospectie (2016); NK: 15 meter Onbepaald: 12 houtskoolmeilers, verspreid over het terrein Late middeleeuwen: greppelstructuren en een depressie Nieuwe tijd: 3 perceelsgrachten Bron: Apers Th. 2017: Archeologische prospectie Rumbeke Dadizeleleestraat (prov. West-Vlaanderen). Basisrapport, Ingelmunster.
--------	---

II. Archeologische indicatoren

72906	Indicator cartografie; NK: 15 m Late middeleeuwen: site met walgracht.
72907	Indicator cartografie; NK: 15 m Late middeleeuwen: site met walgracht.
72908	Indicator cartografie; NK: 15 m Late middeleeuwen: site met walgracht.

Overzicht recent onderzoek dat nog niet is opgenomen in de CAI

Er werden reeds enkele archeologienota's opgesteld over gebieden in de omgeving van het plangebied. Een gebied ten noorden van het huidige plangebied werd onderzocht aan de hand van een bureauonderzoek en een landschappelijk bodemonderzoek. Op basis van de bureaustudie werd de archeologische verwachting matig ingeschat en een landschappelijk bodemonderzoek werd nodig geacht om de gaafheid van de bodem te toetsen en te zoeken naar potentiële archeologische niveaus. Hoewel de gaafheid van de bodem gunstig ingeschat werd met een goed conserveringspotentieel voor sporen, werd geen verder onderzoek geadviseerd. Het aangetroffen bodemtype duidde namelijk op een weinig gunstige omgeving om een site in aan te treffen.²

Een tweede terrein, ten oosten van het huidige plangebied, werd eveneens onderzocht aan de hand van een bureauonderzoek en landschappelijke boringen. Op deze locatie bleek de bodem echter reeds te fel verstoord om nog kenniswinst te behalen.³

² <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/14511>, geraadpleegd op 19-08-2022.

³ <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/20505>, geraadpleegd op 19-08-2022.

1.4.3.2 Historische context en bekende archeologische vindplaatsen

De oudste vermelding van Rumbeke dateert uit de 12de eeuw als *Rumbeca*, wat waarschijnlijk moeras of brede kreek betekent. De parochie Rumbeke omvat in de 12de eeuw het grondgebied van het huidige Rumbeke, Oekene en Kachtem. Tot de 16de eeuw is Rumbeke een betwist gebied tussen de kasselrijen van Kortrijk en Ieper.

Vanaf de 16de eeuw vormt de vlasindustrie, naast landbouw, een belangrijke bijkomende inkomstenbron voor tal van landarbeiders, die zich toeleggen op de huisweverij- en spinnerij. Velen blijven werkzaam binnen deze structuur tot het begin van de 19de eeuw. Tijdens de crisis van de zogenaamd 'slechte jaren', in het midden van de 19de eeuw, emigreren veel inwoners van Rumbeke naar Frankrijk. In de tweede helft van de 19de eeuw is er een explosieve groei van de chicoreiteelt. De textielnijverheid in Rumbeke kent haar hoogtepunt in de eerste helft van de 20ste eeuw met de komst van drie mechanische weverijen.

In 1918 kent het dorp zware beschadigingen tijdens het bevrijdingsoffensief, met woningnood tot gevolg. Na de wapenstilstand werden er noodwoningen opgericht met medewerking van het Koning Albertfonds.⁴

⁴ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/themas/13735>, geraadpleegd op 05-08-2022.

1.4.3.3 Archeologische indicatoren en cartografische bronnen

De Ferrariskaart toont dat het plangebied in een landelijke omgeving gelegen is. In de omgeving zijn verschillende hoeves gelegen, maar het projectgebied zelf is niet bebouwd. Het gebied is grotendeels in gebruik als akkerland en valt deels samen met het erf van een hoeve net ten noorden ervan. Verder is ook ten zuidwesten van het gebied een hoeve gelegen.

Volgens de 19de-eeuwse kaarten is een gebouw gelegen in het zuidwesten van het plangebied. De locatie komt overeen met die van de stalling die er momenteel nog staat. Vermoedelijk gaat het dus om een onderdeel van de oorspronkelijke hoeve die 1920 heropgebouwd werd.

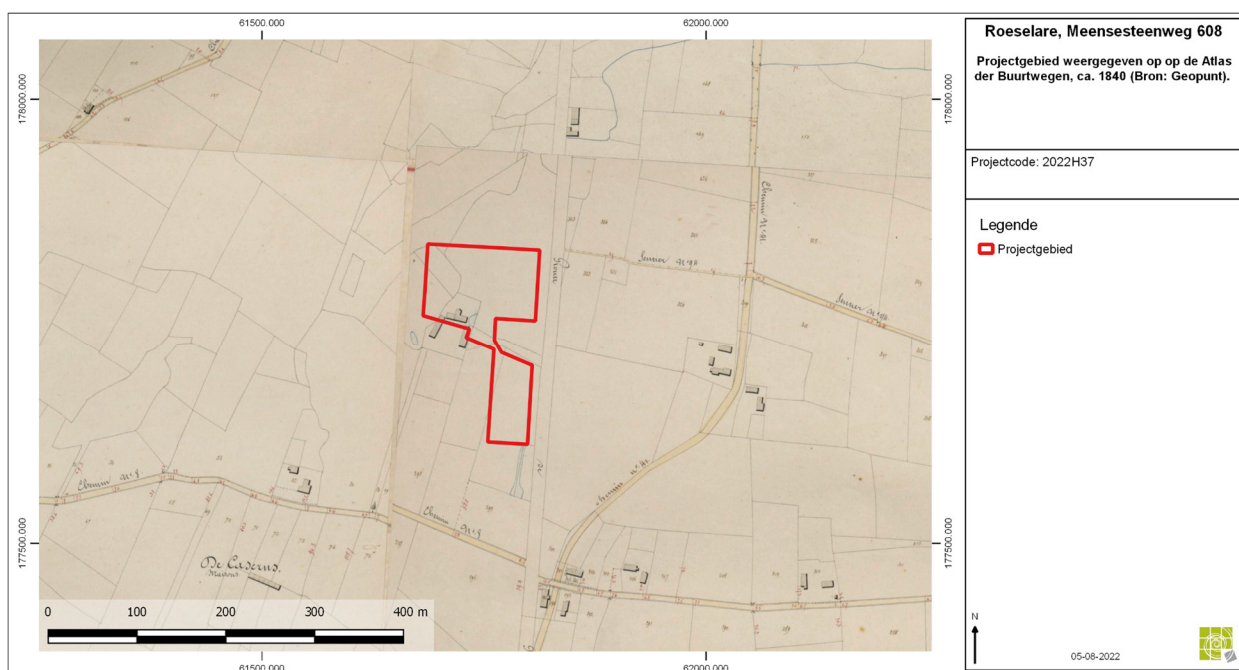
Op basis van deze kaarten kan geconcludeerd worden dat binnen het plangebied nog sporen kunnen voorkomen van de 18de-eeuwse en 19de-eeuwse erven.

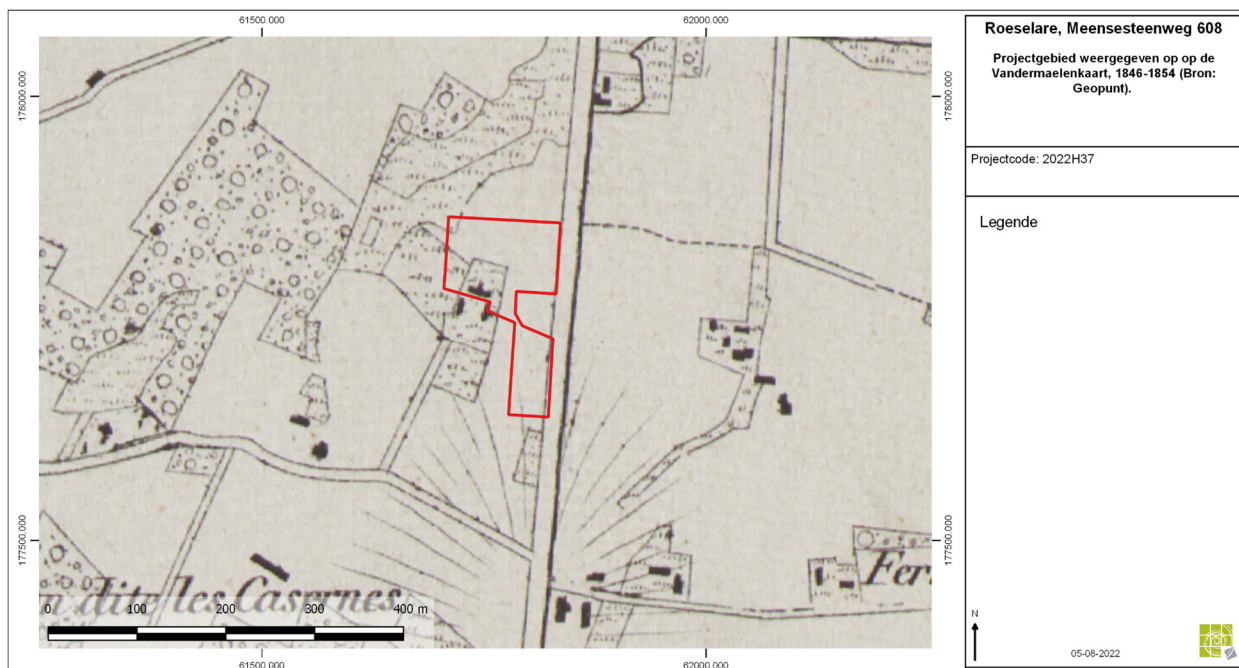
Figuur 16: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt).

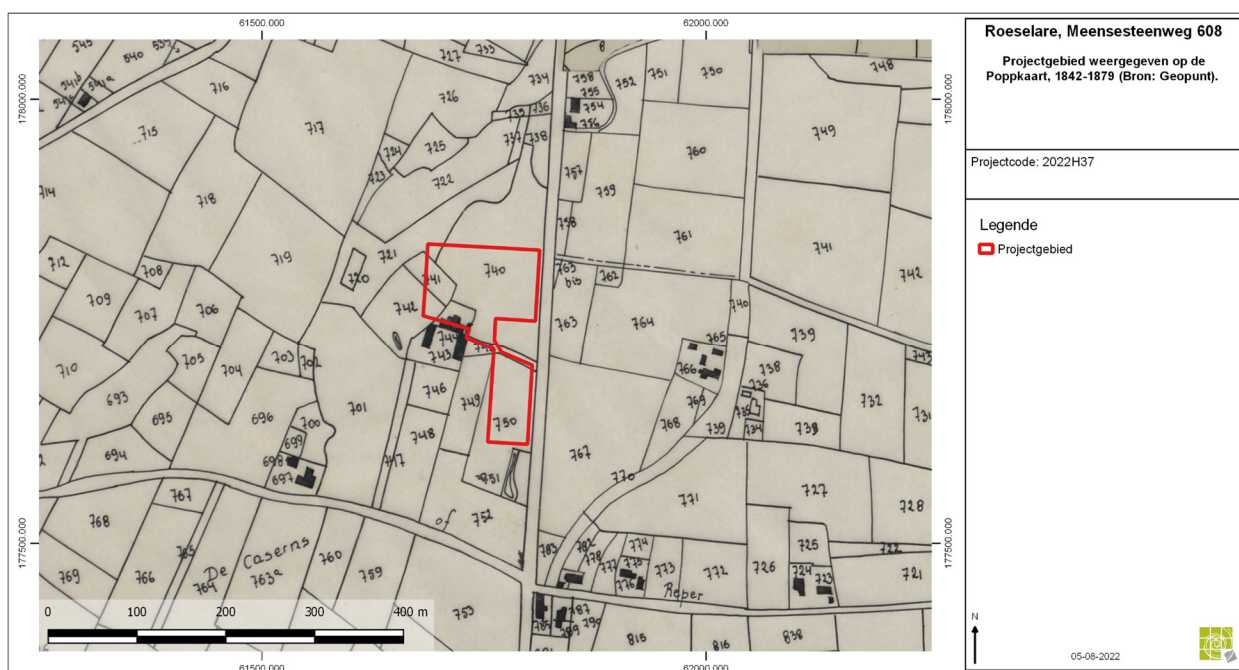
Figuur 17: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt).

Figuur 18: Projectgebied weergegeven op de Atlas der Buurtwegen, ca. 1840 (Bron: Geopunt).

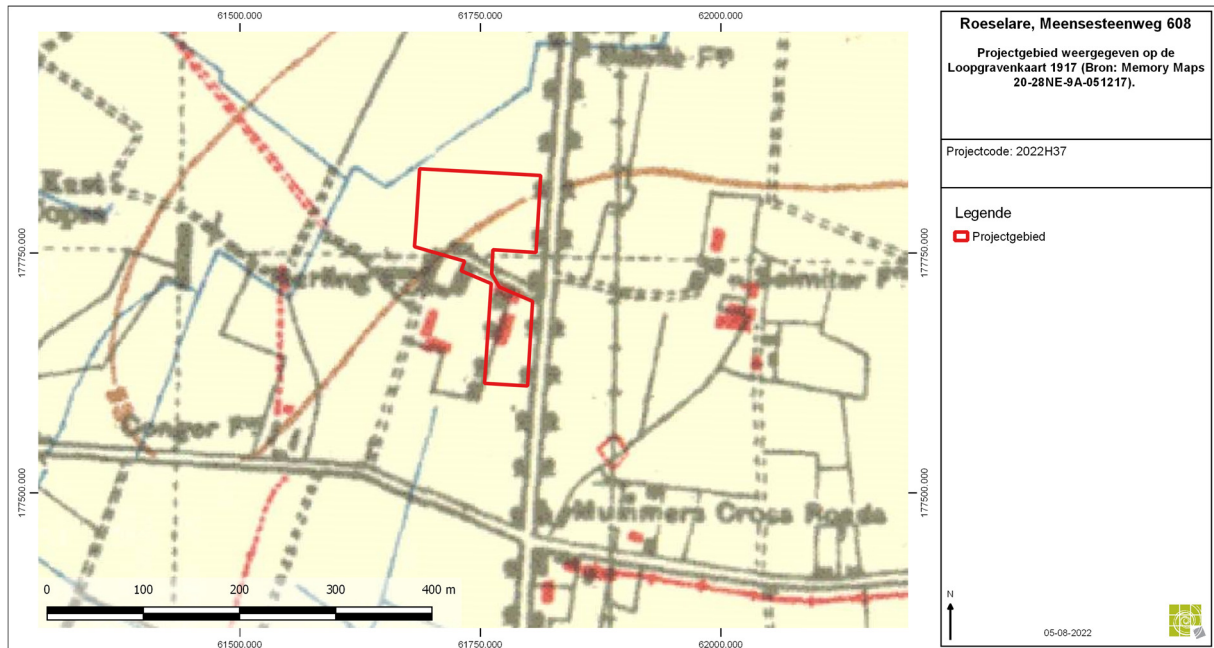
Figuur 19: Projectgebied weergegeven op de Vandermaelenkaart, 1846-1854 (Bron: Geopunt).

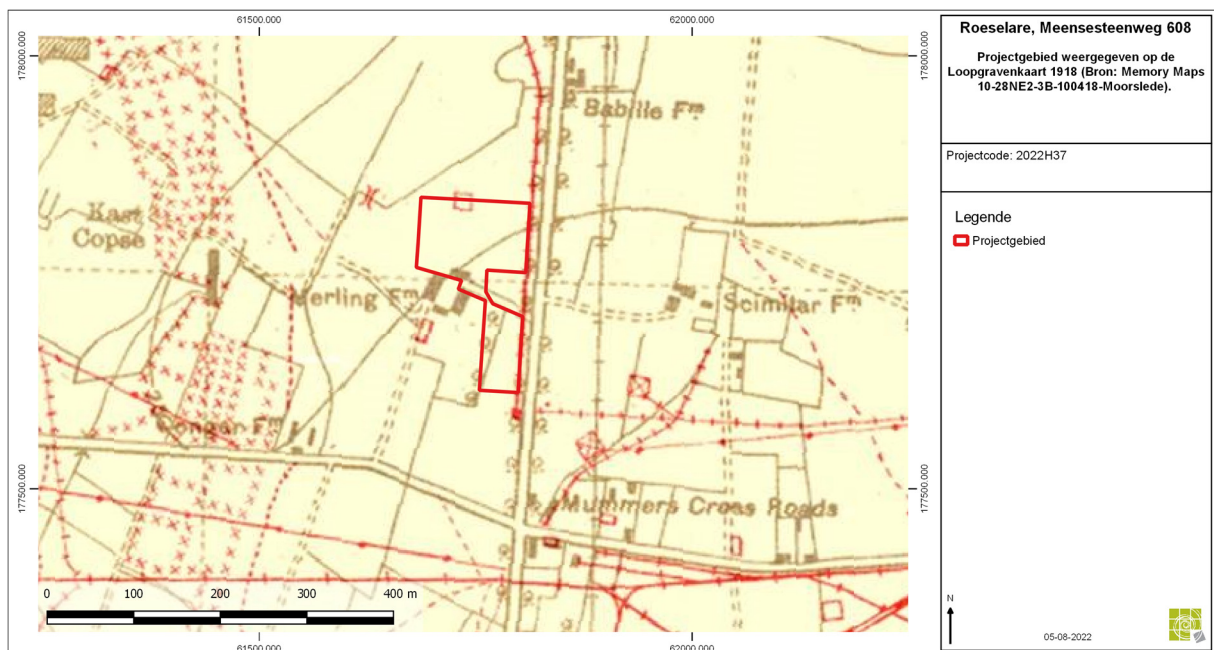
Figuur 20: Projectgebied weergegeven op de Poppkaart, 1842-1879 (Bron: Geopunt).

De loopgravenkaart uit 1917 toont dat in het zuidelijke deel van het plangebied twee barakken gelegen waren. Verder lijkt de situatie amper gewijzigd ten opzichte van de historische kaarten. Op de kaart uit 1918 lijken de barakken in het zuiden van het gebied opnieuw verdwenen te zijn, maar is in het noorden van het gebied wel een nieuwe barak bijgekomen. In het oosten grenst het terrein aan een smalspoor, waarover goederen en dergelijke vervoerd konden worden. Verder toont de kaart uit 1918 dat ten westen van het projectgebied een prikkeldraadversperring aanwezig was.

Figuur 21: Projectgebied weergegeven op de loopgravenkaart uit 1917 (Bron: Memory Maps 20-28NE-9A-051217).

Figuur 22: Projectgebied weergegeven op de loopgravenkaart uit 1918 (Bron: Memory Maps 10-28NE2-3B-100418-Moorslede).

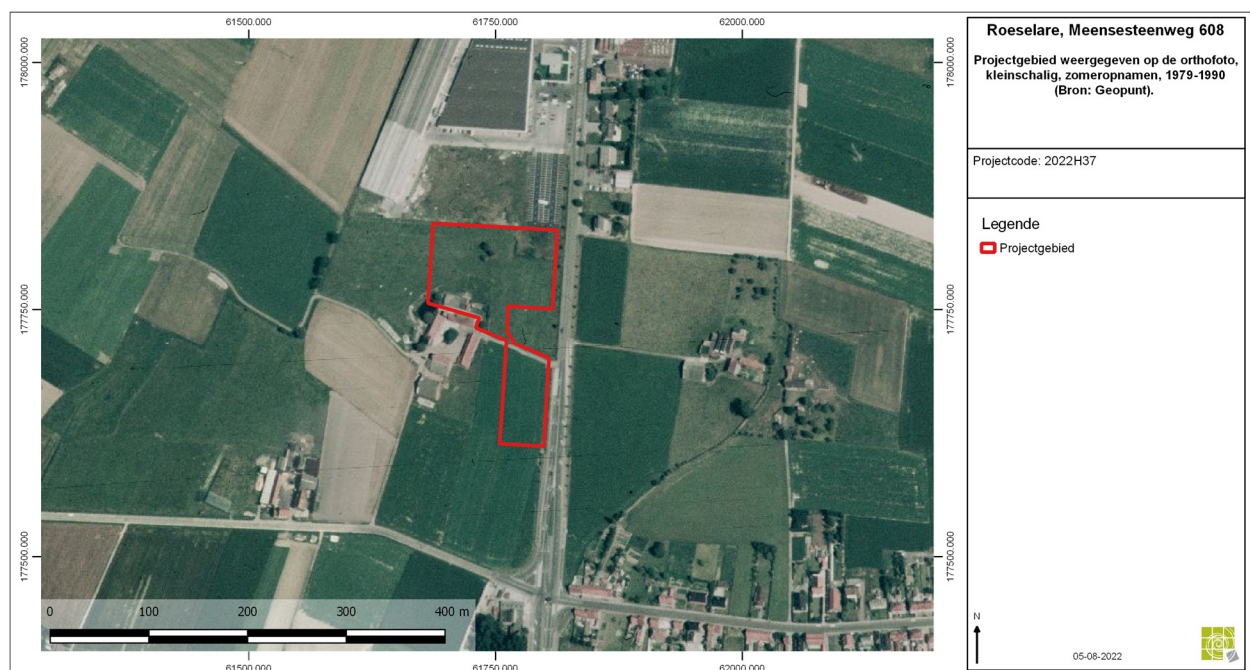
1.4.3.4 Huidige gebruik en verstoringen

Op de luchtfoto's uit 1971 en 1979-1990 is te zien dat het plangebied nog steeds grotendeels onbebouwd is. Enkel in het zuidwesten is de stalling nog zichtbaar die momenteel nog steeds aanwezig is binnen het plangebied. Verder is het gebied nog steeds in gebruik als akker- en/of weiland.

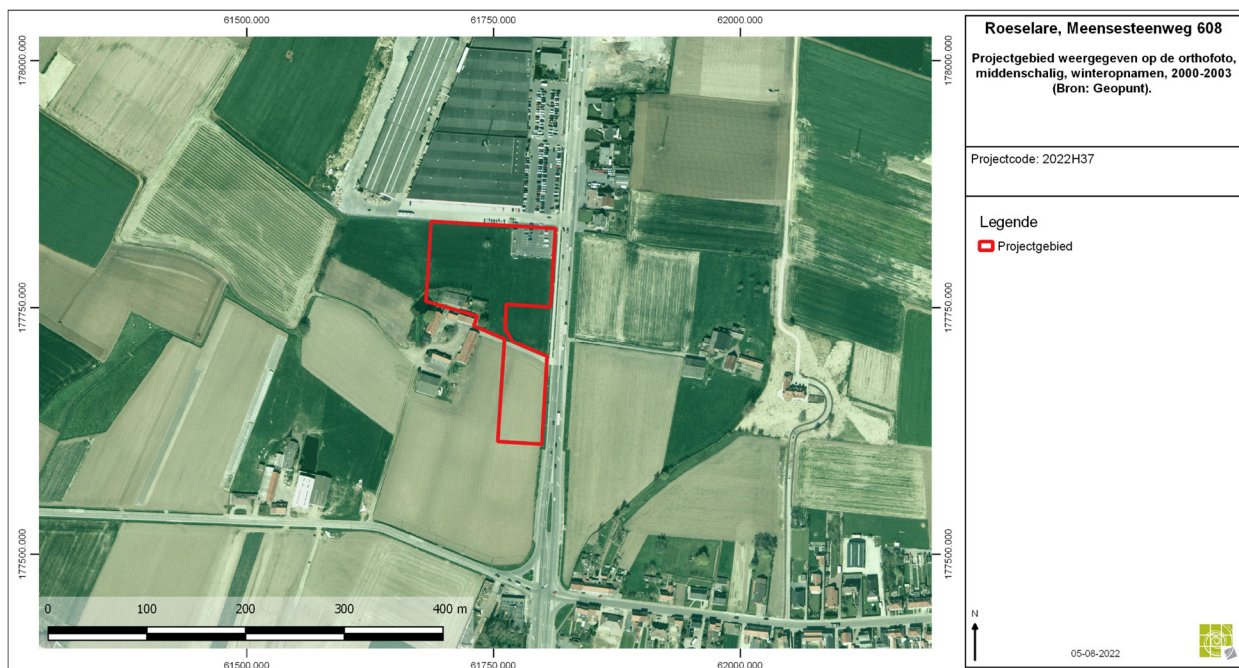
Vanaf de kaart uit 2000-2003 is er een verharde zone zichtbaar in het noordoosten van het plangebied. Op de kaart uit 2008-2011 is de verharde zone verder uitgebreid, zodat de situatie grotendeels overeen lijkt te komen met de huidige situatie.

Figuur 23: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1971 (Bron: Geopunt).

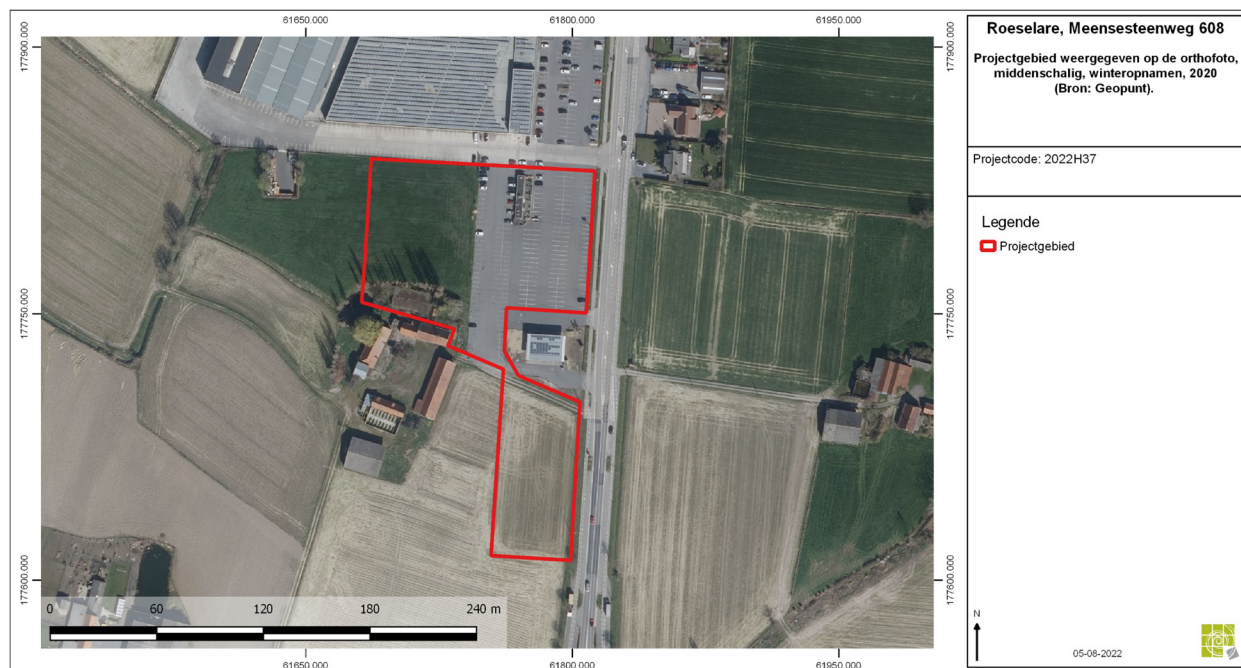
Figuur 24: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1979-1990 (Bron: Geopunt).

Figuur 25: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2000-2003 (Bron: Geopunt).

Figuur 26: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2008-2011 (Bron: Geopunt).

Figuur 27: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2020 (Bron: Geopunt).

1.5 Synthese

Deze bureaustudie werd opgesteld naar aanleiding van de geplande bouw van een nieuw handelspand binnen de projectzone. De geplande werken worden in twee fases uitgevoerd, omdat een deel van de bestaande parking behouden zal blijven tijdens de eerste fase van de werken. Fase 1 heeft een oppervlakte van ongeveer 11952m² en fase 2 heeft een oppervlakte van ongeveer 3724m².

In onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de geplande ingrepen.

Aard ingreep	Oppervlakte	Diepte
Gebouw	2504m ²	60cm -mv
Vloerplaat		Nog te bepalen
Fundering		Tot 1,5m -mv
Laadkaai	187m ²	
Verharding	Circa 9570m ²	50cm -mv

Verder zullen plaatselijk nivelleringswerken uitgevoerd worden en worden de groenzones tussen de parkeerstroken ongeveer 40cm uitgegraven om een goede infiltratie van het regenwater te verzekeren.

Momenteel is het noordoostelijke deel van het plangebied reeds verhard (5949m²) en is in het zuidwesten een stalling gelegen. Deze structuren zullen allemaal verwijderd worden voor de aanvang van de werken.

Het plangebied is aan de Babillebeek gelegen op de overgang naar hoger gelegen gebieden. De loop van de Babillebeek werd in het verleden echter door de mens aangepast. Ten tijde van de Ferrariskaart was de beek bijvoorbeeld nog niet rechtgetrokken en was deze meer naar het noorden gelegen. Hoewel de exacte loop van de Babillebeek in het verleden niet exact gekend is, is het aannemelijk dat de beek in de omgeving van het projectgebied stroomde. Het terrein daalt van het noorden richting het zuiden en situeert zich op een hoogte tussen ongeveer 24,5 en 27,5m TAW. In de omgeving van het projectgebied kan de Tertiaire Formatie van Kortrijk verwacht worden en meer bepaald het Lid van Aalbeke. Tijdens het Weichseliaan werden deze Tertiaire afzettingen bedekt door eolische afzettingen. Net ten noorden van het plangebied werden tijdens het Holoceen mogelijk fluviatiele afzettingen afgezet. Volgens de bodemkaart kan in het grootste deel van het plangebied een matig natte zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B-horizont verwacht worden. In het noordwesten zouden mogelijk ook een natte zandleembodem of zelfs kleibodem zonder profielvorming kunnen voorkomen.

Op basis van de aardwetenschappelijke gegevens kunnen binnen het plangebied archeologische resten vanaf het Paleolithicum voorkomen. De archeologische resten uit het Paleolithicum en het Mesolithicum manifesteren zich als een spreiding van vondsten zonder sporenniveau. Resten uit deze perioden bevinden zich aan of direct onder het oorspronkelijke maaiveld en manifesteren zich in de vorm van vuursteen en houtskoolconcentraties. Eventuele archeologische resten vanaf het Neolithicum tot en met de Middeleeuwen kunnen tevens voorkomen vanaf de basis van het maaiveld. Een eventueel sporenniveau is het beste zichtbaar vanaf de basis van het maaiveld of vanaf de B-horizont.

De ligging van het plangebied op de overgang van een beekvallei naar hoger gelegen gebieden is op zich gunstig voor de archeologische verwachting. In de omgeving zijn echter nog maar weinig vindplaatsen gekend, doordat er nog maar weinig onderzoeken met ingreep in de bodem werden uitgevoerd. Er zijn echter wel aanwijzingen dat in de ruime omgeving reeds tijdens de Steentijd mensen actief waren door de aanwezigheid van lithische artefacten. Verder werd in de omgeving ook reeds Romeins aardewerk gevonden. Op basis van deze gegevens wordt de verwachting aan steentijd artefactensites en sporensites vanaf het Neolithicum tot en met de Middeleeuwen middelhoog ingeschat.

Op basis van de historische kaarten kunnen ook sporen en resten uit de Nieuwe en Nieuwste Tijd verwacht worden. Ter hoogte van de bestaande stalling zouden mogelijk nog funderingsresten of dergelijke kunnen voorkomen van de bebouwing uit de 19de eeuw. Verder kunnen op deze locatie en meer naar het noorden ook andere sporen verwacht worden die gerelateerd kunnen worden aan een erf, zoals bijvoorbeeld waterputten en perceelsgreppels. Zowel in het noorden als het zuiden van het gebied kunnen verder restanten van bunkers uit de Eerste Wereldoorlog voorkomen. De oostelijke rand van het projectgebied valt ook samen met een smalspoor uit 1918.

Op basis van de bureaustudie kan de aanwezigheid van een archeologische site binnen het plangebied niet uitgesloten worden. In de zones van het plangebied die momenteel in gebruik zijn als akker- en/of weiland, werden eventuele archeologische resten en sporen mogelijk goed bewaard. Ter hoogte van de bestaande verharding werd de bodem wel reeds aangetast, maar het is niet duidelijk in welke mate. Zowel de bouw van het handelspand, als de aanleg van verharding en de inrichting van de groenzones vormen een bedreiging voor het bodemarchief. Om de werkelijke impact van de werken op eventuele archeologische resten en sporen te bepalen, dient echter verder onderzoek te gebeuren. Omwille hiervan wordt in eerste instantie in het volledige plangebied de uitvoer van een landschappelijk bodemonderzoek geadviseerd.

Met een landschappelijk bodemonderzoek kan meer inzicht verkregen worden in de bodemopbouw en de ontwikkeling van het hoogteprofiel van het plangebied. Ook kan de intactheid van de bodem beter bepaald worden. Hiermee kan getoetst worden of de verwachting op artefactensites uit de Steentijd enerzijds en sporensites vanaf het Neolithicum anderzijds gehandhaafd kan blijven. Bij handhaving van de verwachting op vondstensites uit de Steentijd dient het landschappelijk bodemonderzoek opgevolgd te worden door een verkennend archeologisch booronderzoek en bij handhaving van de verwachting op sporensites door een proefsleuvenonderzoek.

In het bijbehorende Programma van Maatregelen wordt ondermeer verder toegelicht welke vervolgstappen eventueel noodzakelijk zijn, welke criteria of randvoorwaarden daaraan verbonden zijn en wat de voorwaarden zijn voor de uitvoeringswijze.

2 Bibliografie

Agentschap Onroerend Erfgoed 2022

AGIV

DOV Vlaanderen

Geoportaal

Geopunt

NGI Cartesius

Van Ranst, E. & Sys, C. 2000. Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen. Universiteit Gent.

